

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	3
2.	Generelt om pensionen	4
3.	Bygningsmæssige forhold.....	4
3.1.	Bygninger, gangarealer mv.....	4
3.2.	Administrationsdelen	6
3.3.	Køkken og spisestue	6
3.4.	Beboerværelser – herunder toilet- og badeforhold	7
3.5.	Øvrige rum.....	9
3.5.1.	Opholdsstue	10
3.5.2.	Computerrum	10
3.5.3.	Fællesrum/musikrum	11
3.5.4.	Motionsrum.....	11
3.5.5.	Vaskefaciliteter	12
3.5.6.	Hobbyrum	13
3.5.7.	Værksted, værktøj og garage	13
3.5.8.	Personalerum	14
4.	Kapacitet, klientel og visitation	14
5.	Medarbejdere	17
5.1.	Afvikling/aflønning af døgntjeneste	18
6.	Det behandlingsmæssige tilbud – herunder trekantsamtaler	19
6.1.	Andre møder	22
7.	Beskæftigelse mv.....	23
8.	Fritid.....	24
9.	Husorden.....	25

10.	Besøg	27
11.	Lægebetjening, opbevaring af medicin m.v.....	28
12.	Euforiserende stoffer, alkohol mv.	28
13.	Forplejning og opholdsbetaling	31
14.	Talsmandsordning.....	33
15.	Aviser.....	35
16.	Udgang.....	35
18.	Rengøring.....	38
19.	Pensionens samarbejde med andre myndigheder	38
20.	Rapportgennemgang	39
20.1.	Kort om de udlånte sager	39
20.2.	Retsgrundlaget	41
20.3.	Advarsel – notatpligt mv.....	42
20.4.	Bortvisning.....	43
20.4.1.	Notatpligt og partshøring mv.....	43
20.4.2.	Hjemmel og begrundelse	46
20.4.3.	Klagevejledning	48
20.5.	Tilbageførsel/overførsel – afgørelseskompetence mv.	49
20.6.	Andet.....	51
21.	Samlet vurdering.....	52
22.	Opfølgning	54
23.	Underretning	54

1. Indledning

Efter § 18 i ombudsmandsloven kan ombudsmanden undersøge enhver institution eller virksomhed og ethvert tjenestested der hører under ombudsmandens virksomhed. Efter lovens § 7, stk. 1, omfatter ombudsmandens virksomhed alle dele af den offentlige forvaltning.

Som et led i denne inspektionsvirksomhed foretog jeg (direktør hos Folketingets Ombudsmand Jens Møller) og to af embedets øvrige medarbejdere på ombudsmandens vegne den 24. marts 2004 inspektion af Kontraktpensionen Fyn.

Inspektionen bestod af en indledende samtale med ledelsen og de medarbejdere som på det pågældende tidspunkt var på arbejde, en rundgang i pensionen, samtale med en enkelt beboer og en afsluttende samtale med pensionens ledelse.

Pensionens beboere var forud for inspektionen blevet gjort bekendt med inspektionen og muligheden for i den forbindelse at få en samtale med mig og mine medarbejdere om generelle forhold vedrørende institutionen eller den pågældendes egne forhold. Jeg havde som nævnt samtale med en enkelt beboer. Samtalen omhandlede både generelle og konkrete forhold.

Efter inspektionen modtog jeg efter anmodning kopi af pensionens fire seneste sager vedrørende tilbageførsel til moderinstitutionen. At jeg ikke modtog sagerne ved inspektionens afslutning, skyldes at der på tidspunktet for inspektionen var problemer med den elektroniske forbindelse fra kontraktpensionen til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Jeg har gennemgået sagerne nedenfor under pkt. 20.

Denne rapport blev den 7. juli 2004 i en foreløbig udgave sendt til Kontraktpensionen Fyn og Direktoratet for Kriminalforsorgen med henblik på at give myndigheder-

ne lejlighed til at fremkomme med eventuelle bemærkninger til de faktiske forhold som gengivet i rapporten. Kontraktpensionen Fyn har i brev af 3. august 2004 fremsat en enkelt bemærkning som er blevet indarbejdet i rapporten. Direktoratet for Kriminalforsorgen har ikke fremsat bemærkninger.

2. Generelt om pensionen

Kontraktpensionen Fyn er en pension under kriminalforsorgen – et psykosocialt udviklings- og behandlingsmiljø primært for nuværende og tidligere stofmisbrugere. Der er plads til 15 beboere af begge køn. Beboerne forpligter sig ved indflytningen til at være stof- og kriminalitetsfri og til at gøre en aktiv indsats for at ændre deres liv i positiv retning.

Pensionen ligger på Midtfyn som nabo til godset Egeskov, godt en kilometer vest for Kværndrup. Bygningerne er opført som landsbyskole i 1931. Da ejendommen i 2000 blev overtaget af Direktoratet for Kriminalforsorgen, var bygningerne ombygget til og blev anvendt som plejehjem af Ryslinge Kommune. Efter renovering blev ejendommen den 1. maj 2001 taget i brug som pension under kriminalforsorgen.

3. Bygningsmæssige forhold

3.1. Bygninger, gangarealer mv.

Kontaktpensionen Fyn ligger i landlige omgivelser. Den er indrettet i en bygning i halvanden etage. Bygningen består af tre sammenhængende længer der ligger rundt om en gårdsplads med perlesten. Længerne har form som et forskudt H. En af længerne (mod syd) er bygget til i 1985. En mindre tilbygning til den nordlige længe er kommet til i 2001 i forbindelse med ovennævnte renovering.

Bygningen er bygget i røde mursten og har tegltag og hvidmalede småsprossede ”pæløvinduer” (isat termoglas). I taget er der almindelige skråvinduer også med termoglas.

Bygningerne er i god vedligeholdelsesmæssig stand. Det gælder dog ikke taget på nordlængen og midterlængen (administrationsdelen). Kontraktpensionen har ansøgt Direktoratet for Kriminalforsorgen om en særbevilling der helt eller delvist kan dække udgifterne til udskiftning af taget. Pensionen håber og forventer at arbejdet vil kunne blive udført i 2004. Pensionen har en besparelse fra 2003 på 85.000 kroner som ligeledes tænkes anvendt til dette formål, og måske bliver det også nødvendigt at tage penge hertil over driften.

Jeg beder om oplysning om status vedrørende denne sag.

Huset er omgivet af en stor have med gamle træer og mange blomsterbede. Gårdspladsen mellem længerne der er belagt med perlesten, bruges til parkeringsplads af det vagthavende personale m.fl. Her stod også på tidspunktet for inspektionen den ene af pensionens to minibusser. I et hjørne af gårdspladsen står pensionens båd (på en trailer). Busserne der er udstyret med trækkrog, benyttes til indkøb og til andre ture ud af huset – herunder med pensionens båd. Midt på gårdspladsen er der et rundt blomsterbed omkranset af natursten.

I haven bag den nordlige fløj er der bygget en legeplads med klatrestativer, gynger, legehus og rutschebane til de besøgende børn – og eventuelle fastboende børn. På terrassen bag husets midterfløj er der sat en udendørs grill op. Bagest i haven, tæt på markskellet, står et mindre drivhus.

Alle gangarealer er malet i friske, lyse farver. På gulvene er der lyst linoleum eller tæpper. På væggene hænger billeder eller fotografier, bl.a. fra pensionens ture og udflugter. I vindueskarmene på administrationsgangen stod der på tidspunktet for inspektionen små urtepotter med forårsblomster – kunstnerisk arrangeret af en af de ansatte. Vinduerne er endvidere udstyret med flerfarvede lyse gardiner eller med persienner. Gangene har et indbydende og hyggeligt præg.

Pensionen fremstod i øvrigt – når der ses bort fra dele af taget – meget velholdt og endvidere ryddelig og rengjort.

Det blev oplyst at pensionen har et automatisk brandmeldesystem der står i direkte kontakt til Falck/Securitas. Systemet stammer fra den tid hvor ejendommen blev anvendt som plejehjem.

3.2. Administrationsdelen

Stueetagen i husets midterfløj er indrettet til administration for pensionen. Her er der kontorer til forstanderen, viceforstanderen og pensionens sekretær og et kontor til andet administrativt arbejde. Her er tillige et rum med pensionens maskiner (server, fax og kopimaskine), et toilet til brug for personalet, og et særligt toilet der benyttes når der skal tages urinprøver. Der er sat et spejl op bag ved toilettet så personalet har mulighed for at kontrollere at urinprøven bliver taget korrekt.

Også lokalerne på administrationsgangen er malet i lyse pastelfarver, og gulvet er også her belagt med lyst linoleum.

Administrationsdelen giver mig ikke grundlag for bemærkninger.

3.3. Køkken og spisestue

I den sydlige fløj ligger pensionens køkken. Køkkenet har lyse køkkenelementer og er forsynet med de almindeligt forekommende hårde hvidevarer, inklusiv opvaske-maskine. Der er linoleum på gulvet. På væggene hænger whiteboard-tavler til angivelse af hvilke varer der skal købes ind mv. Køkkenet er indrettet som to selvstændige køkkener, og har oprindeligt fungeret som sådan. Beboerne var ved pensionens start opdelt i to beboergrupper, men beboerne foretrak hurtigt ikke at være delt op.

Ved siden af den ene del af det dobbelte køkken ud mod gården og med indgang herfra er der en gang (vindfang) med et forrum og et toilet. Her påtænker pensionen at indrette et grovkøkken. Det tilsvarende areal ved siden af den anden del af køkkenet rummer pensionens (store) fryser og (store) køleskab som pensionen har overtaget fra det tidligere plejehjem.

Alle beboere og ansatte spiser sammen i den store spisestue som ligger ved siden af køkkenet. Spisestuen er møbleret med et stort spisebord med tilhørende stole. Der er forskellige farvestrålende billeder og plakater på væggene, og i vindueskarmene stod på tidspunktet for inspektionen blomstrende potteplanter.

Både køkken og spisestue er funktionelt indrettet og fremtrådte velholdt og rengjort og giver mig således ikke anledning til bemærkninger.

3.4. Beboerværelser – herunder toilet- og badeforhold

I huset er der tre belægningsafdelinger med tilsammen 15 værelser der varierer noget i henseende til form, størrelse og indretning. Jeg besøgte under inspektionen en del af værelserne efter mit eget valg.

Værelserne varierer i størrelse fra 8 til 10 m². Værelserne er hovedsageligt møbleret med pensionens møbler – seng/sovebriks, skab, bord, reol/hyldearrangement, gardiner mv. De største af værelserne er også forsynet med en lænestol – enkelte med flere. Beboerne kan i et vist omfang medbringe egne møbler eller andre private ejendele fx fjernsyn, musikanlæg, tæpper, billeder mv. hvilket mange beboere vælger at gøre. Pensionen har ikke mulighed for at opbevare pensionens møbler i det tilfælde beboerne ønsker at tage deres egne møbler med. Beboerne kan derfor kun medtage egne møbler hvis der er plads til dem – og pensionens møbler – på værelset.

Pensionen har lejet en hal i nærheden hvor der ud over møbler opbevares pensionens (hav)kajakker. Her har pensionen også mulighed for at have fraflyttede beboeres

møbler stående i en kortere periode, men har altså ikke opbevaringskapacitet i øvrigt, jf. det som er oplyst ovenfor.

Den enkelte beboer er selv ansvarlig for at gøre rent på sit værelse, rydde op og pudse vinduer. Torsdag er der rengøringsdag med efterfølgende tilsyn.

Beboerværelserne findes som nævnt i tre afdelinger. I stueetagen i pensionens nordlige fløj er der seks værelser. To af værelserne er slået sammen til én boenhed; der er lavet en døråbning mellem to værelser. Dette giver mulighed for at en beboer kan have sit barn boende hos sig. Disse to værelser har eget toilet og bad (med indgang fra værelse 1). Af de øvrige fire værelser i denne boafdeling har de tre en lille forgang hvor der er opsat en håndvask med koldt og varmt vand (værelserne 4-6). Disse værelser og de tilsvarende værelser ovenpå er forsynet med telefon- og edb-stik. Eventuel brug af disse faciliteter er for beboernes egen regning. På samtlige beboerværelser er der antennestik til tv (DR1 og TV2) og radio.

Ude på gangen i den ene ende er der et toilet med håndvask. Midt på gangen er der yderligere et toilet med brus og yderligere to bruserum. Et af toiletterne er indrettet til kørestolsbrugere. Både på toiletterne og i baderummene var der på tidspunktet for inspektionen flydende sæbe og på væggene holdere til papirhåndklæder.

På gangen er der et lille tekøkken som dog næsten aldrig bruges. På gangen stod endvidere på tidspunktet for inspektionen et fodboldspil.

I nordlængens tagetage ligger yderligere fem beboerværelser. Denne afdeling er (bortset fra skråvæggene) identisk med belægningsafdelingen i stuen. Hjørneværelset (værelse 11) – oprindeligt to værelser – er dog på denne etage et stort rektangulært rum. Også i dette værelse er det muligt for en beboer at have et barn boende. Som i stueetagen er der eget toilet og bad til dette værelse.

Pensionens mindste belægningsafdeling ("den gule afdeling") ligger i pensionens sydlige fløj – i forlængelse af køkken og spisestue. Afdelingen rummer pensionens mindste værelser (værelserne 7 – 10). Værelserne er mellem 8 og 9 m². Der er ingen mellemgang/entre til disse værelser og ingen håndvask på værelserne.

På gangen er et depotrum til rengøringsmidler og to forstuer med trapper til første sal og kælder. På gangen er der desuden et ældre og et nyere toilet- og bruserum.

På toilet- og bruserummene er der flydende sæbe og papirservietter.

Beboerværelserne fremtrådte lyse, ryddelige og velholdte.

Jeg har ingen bemærkninger til beboerværelserne eller beboernes toilet og badeforhold.

3.5. Øvrige rum

I tagetagen på husets sydlige fløj ligger pensionens undervisningslokale, en tv- og opholdsstue, et edb-rom og et fællesrum/musikrum hvor beboerne også kan spille bordtennis. Her er endvidere et depotrum og to toiletter.

I husets midterfløj er der to sove-/hvilerum til døgnpersonalet med tilhørende toilet og bad, et samtalerum hvor pensionens såkaldte trekantsamtaler finder sted, et sagsbehandlerrum og et hobbyrum.

Som allerede nævnt er der en tilbygning til nordfløjen på fløjens nordlige side. Her er på første sal indrettet et møderum/fællesrum (i stueetagen under møderummet ligger pensionens motionslokale).

3.5.1. Opholdsstue

Opholdsstuen er indrettet med to sorte lædersofaer, et sofabord i gråt marmor, reoler m.v. Der er et fjernsyn i opholdsstuen hvor beboerne har mulighed for at se satellit-fjernsyn. På den ene væg – tæt ved sofagruppen – er der et lille køkkenbord med to underskabe og en vask. På køkkenbordet stod på tidspunktet for inspektionen bl.a. en kaffemaskine. Langs en anden væg er der placeret et stort akvarium med eksotiske fisk og vandplanter. Beboerne har selv ansvaret for at fodre fiskene og passe akvariet. Der er store grønne planter rundt omkring i opholdsstuen, og på væggene hænger udsmykning af forskellig art. Gulvet er belagt med et væg til væg-tæppe i en mørk farve (lilla/bordeaux).

I en krog af opholdsstuen kan beboerne spille Playstation2. Krogen er indrettet med en lænestol i kurveflet og med et farvestrålende lille tæppe på gulvet. For ikke at forstyrre andre beboere der opholder sig i opholdsstuen, skal den/de der spiller på maskinen, have hovedtelefoner på.

Opholdsstuen fremtrådte relativt lys, rummelig og velindrettet.

3.5.2. Computerrum

Pensionens computerrum ligger i tilknytning til fjernsyns- og opholdsstuen. Rummet er udstyret med tre pc'er der er tilkoblet Internettet. Alle beboere har gratis adgang til Internettet, og alle har mulighed for at have sin egen e-mail-adresse.

Beboerne har udarbejdet et etisk regelsæt for anvendelse af computerrummet. Det er fx bestemt at eventuelle samtaler (chat) over Internettet skal foregå i et sobert sprog. Det er endvidere "uacceptabelt at sætte provokerende eller vulgære billeder på sine profiler", ligesom det ikke accepteres at brugere henter pornografiske sider ned. Overtrædes de opstillede regler medfører det øjeblikkelig bortvisning fra lokalet. Brugerens profiler og login-navne bliver endvidere lukket. Den omstændighed at regelsættet er udarbejdet af beboere, betyder efter det oplyste at reglerne alt andet

lige overholdes i større omfang end hvis reglerne var udarbejdet af pensionens personale.

Computerrummet er åbent fra søndag til torsdag fra klokken 15.00 til klokken 22.30. Fredag og lørdag lukkes der ikke af om aftenen. Disse dage er der endvidere adgang til rummet fra klokken 12.00.

På gulvet ligger et væg til væg-tæppe magen til tæppet i opholdsstuen.

Computerrummet giver mig ikke anledning til bemærkninger

3.5.3. Fællesrum/musikrum

Gavlværelset i den venstre fløj er indrettet som et fællesrum hvor beboerne kan spille musik. Her er bl.a. sat mikrofoner, trommesæt og keyboard op.

I rummet står desuden et bordtennisbord.

Fællesrummet fremtrådte velholdt og ryddeligt og giver mig ikke anledning til bemærkninger.

3.5.4. Motionsrum

I stueetagen i den ovenfor nævnte tilbygning til den nordlige fløj ligger pensionens motionslokale hvor beboerne bl.a. kan styrketræne. Det er et rummeligt og lyst lokale med flere vinduer. Der er mange forskellige træningsmaskiner/redskaber i rummet – bl.a. bænkpresse, cross-over, armcurl og en kondicykel. I rummet er der sat et musikanlæg op, men der må af hensyn til de nærtliggende beboerværelser ikke spilles for høj musik.

Der var ikke hængt instruktioner op vedrørende brugen af de forskellige redskaber/maskiner.

Jeg beder pensionen om nærmere oplysninger om på hvilken måde beboerne instrueres i brugen af de forskellige redskaber/maskiner.

Beboerne må efter husordenen ikke træne efter kl. 22.00 og ikke før kl. 10.00 i weekenden.

Motionsrummet bliver efter det oplyste flittigt benyttet. Af denne grund og for at beboerne ikke bliver ”ekstraordinært store” er der sat en begrænsning på beboernes brug af lokalet (maks. tre gange om ugen).

Efter husordenen vil eventuel brug af anabolske steroider medføre bortvisning.

Motionsrummet er efter det oplyste mest til brug for nye beboere (indslusere). Pensionen foretrækker af socialpædagogiske grunde at de øvrige beboere bruger motionscentret i fx Svendborg.

Jeg har ingen bemærkninger i øvrigt til motionsrummet.

3.5.5. Vaskefaciliteter

I et rum i kælderen under sydfløjen er der opstillet tre vaskemaskiner og tre tørretumblere. Beboerne har fri adgang til maskinerne som ikke sjældent går i stykker. Skaderne kan dog som regel repareres af en af medarbejderne som er uddannet smed (og ansat i fleksjob).

Der er også et tørrestativ i haven.

Vaskefaciliteterne giver mig ikke grundlag for bemærkninger.

3.5.6. Hobbyrum

Hobbyrummet ligger i tagetagen i den ene ende af midterfløjen ved siden af de ovenfor nævnte personalerum.

I hobbyrummet er der bl.a. et stort arbejdsbord og staffelier med – på tidspunktet for inspektionen – mere eller mindre færdige malerier. Der er endvidere reoler med remedier til brug for hobbyprægede aktiviteter (maling, stof, papir, sakse osv.). Her kan beboerne foruden at male og sy også arbejde med læder og fremstille smykker.

Hobbyrummet er tydeligt formålsbestemt indrettet og bar på tidspunktet for inspektionen præg af aktivitet.

Hobbyrummet giver mig ikke anledning til bemærkninger.

3.5.7. Værksted, værktøj og garage

I kælderen under den tidligere nævnte tilbygning til nordfløjen er der et lille værksted hvor pensionens værktøj, maling m.v. opbevares.

Her kan beboerne låne det værktøj som de har brug for, fx til reparation af cykel/knallert eller bil. For at have mulighed for at låne værktøj ud køber pensionen billigt discountværktøj som kan afskrives i løbet af et år.

Pensionens mere professionelle værktøj – og herunder bor og bits – lånes ikke ud, men opbevares i aflåsedede skabe.

I trægaragen vest for sydfløjen ud mod haven opbevares græsslåmaskinerne sammen med pensionens øvrige maskiner til brug i haven. Her findes også mere almindelige haveredskaber og pensionens økser.

3.5.8. Personalerum

I midterfløjen er der som nævnt to sove/hvilerum til pensionens døgnpersonale. Begge rum er indrettet med en sovebriks, et skrivebord, en stol, en reol og et fjernsyn. Til begge værelser hører eget toilet og bad.

I disse rum kan døgnpersonalet opholde sig og sove om natten. Beboerne kan til enhver tid tilkalde personalet hvis der skulle opstå problemer af den ene eller anden art.

Mellem de to sove/hvilerum er der indrettet et lille sagsbehandlerrum med bl.a. et skrivebord, en skrivebordsstol, en pc'er og en reol.

Her er endvidere et rum som benyttes af pensionens supervisor. Her finder pensionens trekantssamtaler sted. Deltagerne i samtalerne er beboeren, kontaktpersonen og supervisoren (heraf navnet). Værelset er smagfuldt indrettet bl.a. med et lille – trekantet – sofabord i ædelt træ og tre behagelige lænestole i sort læder.

De nævnte personalerum (i dette punkt og pkt. 3.5.8.) giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Om pensionens trekantssamtaler henviser jeg til punkt 6 nedenfor.

4. Kapacitet, klientel og visitation

Pensionen har som nævnt kapacitet til 15 beboere. Der er herudover som allerede nævnt mulighed for at beboerne i flere af værelserne kan have mindre børn hos sig under deres ophold i pensionen.

Den gennemsnitlige belægning er på 12-13 beboere (2003: 12,9). På tidspunktet for pensionens besvarelse (den 2. marts 2004) af min anmodning om oplysninger om pensionen og fremsendelse af materiale var alle pladser i pensionen besat (én plads dog af en kæreste til en af beboerne, jf. pensionens beboeroversigt dateret den 2. marts 2004). På tidspunktet for inspektionens afholdelse husede pensionen dog kun 10 beboere. Efter det oplyste skyldtes det bl.a. at pensionen kort tid før inspektionen havde haft ”ikke-planlagt afgang” i to tilfælde. Pensionen ventede samme aften som inspektionen fandt sted, at skulle modtage en ny beboer og næste dag yderligere en.

Det blev oplyst at kontraktpensionen – fordi alle forløb er behandlingsforløb – naturligt vil have en større udskiftningsprocent end andre af kriminalforsorgens pensioner. Med i billedet om belægningen hører efter det oplyste også det forhold at alle forløb over tre måneder skal godkendes af Direktoratet for Kriminalforsorgen, jf. § 1, stk. 2, i Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 571 af 5. juli 2002 (§ 78-bekendtgørelsen). Det er af denne grund ikke muligt for pensionen at få beboere fra den ene dag til den anden idet disse som udgangspunkt er tænkt at skulle opholde sig dér i seks måneder eller mere. Også dette forhold kan have betydning for belægningsgraden. I forbindelse hermed oplyste pensionen at pensionen modtager forespørgsler op til et helt år før en udstationering. På mit spørgsmål herom oplyste pensionen dog at der ikke forefindes en egentlig (akut) venteliste.

Pensionen modtager både mænd og kvinder først og fremmest fra kontraktafdelingerne i statsfængslerne, men også fra de ”almindelige” afdelinger i de åbne og lukkede fængsler og fra arresthusene. Pensionen modtager herudover dømte på fri fod (jf. straffuldbyrdslovens § 78) samt personer som er under tilsyn af kriminalforsorgen.

Pensionen vil meget gerne optage fynboer, men pensionen modtager også beboere fra andre dele af landet. I nogle tilfælde optager pensionen beboere som ingen tilknytning har til Fyn med henblik på at give de pågældende mulighed for at skifte miljø som led i deres bestræbelser på at opnå et kriminalitetsfrit liv.

Hvis den indsatte ikke har sin bopæl inden for en rimelig nærhed af pensionen, har det dog den betydning for behandlingen at pensionen ikke har mulighed for at afholde trekantsamtaler i egen bolig efter løsladelsen således som pensionen normalt gør.

Trekantsamtalerne er omtalt nærmere nedenfor under pkt. 6.

Før en person optages som ny beboer i pensionen, skal vedkommende først til en forsamtale. Den pågældende skal også på et døgnforbesøg før en eventuel indskrivning. Dette for at den pågældende kan blive set an ikke kun af personalet – der bl.a. vurderer om den pågældende kan antages at være motiveret for at arbejde positivt med sig selv – men også af de øvrige beboere. Det blev oplyst at pensionen lægger megen vægt på at nye beboere passer ind i den aktuelle gruppe.

Kontraktpensionen er således indrettet at også bevægelseshæmmede og kørestolsbrugere vil kunne optages som beboere.

Pensionen har fortrinsvis beboere over 25 år. Pensionen er ikke meget for at optage unge under denne alder idet disse som udgangspunkt ikke i tilstrækkelig grad erkender deres afhængighed af stoffer. For mange unge ad gangen giver endvidere erfaringsmæssigt problemer i sig selv. Hvis antallet af unge begrænses, har de øvrige – ældre – beboere en positiv indflydelse på de unge. Tilsvarende gælder personer med anden etnisk baggrund end dansk da de undertiden kan være vanskelige at integrere i institutionen.

Den optimale aldersgruppe for pensionen er de 30-40-årige.

Pensionen har kun positive erfaringer med at have kvinder blandt beboerne.

Enhver beboer har to kontaktpersoner blandt døgnpersonalet. Kontaktpersonerne hjælper beboeren med at gennemføre den pågældendes handleplan og yder støtte i de vanskelige situationer der kan opstå undervejs i behandlingsforløbet. En af de to kon-

taktpersoner deltager i den pågældende beboers trekantsamtaler. Det er af hensyn til kontinuiteten normalt den samme kontaktperson som deltager hver gang.

Beboerne giver ikke grund til problemer med naboerne/lokalsamfundet som pensionen tværtimod har et godt forhold til. Pensionen har i 2002 og 2003 arrangeret sommerkoncerter hvor bl.a. beboernes orkester spillede. I koncerten/festen i 2003 deltog ca. 250 mennesker fra lokalområdet.

5. Medarbejdere

Pensionens personale består ud over forstanderen og viceforstanderen af ni personer i døgtjeneste (socialrådgivere, pædagogiske assistenter, én lærer og én fængselsfunktionær). Der er desuden ansat en sekretær og to medarbejdere i fleksjob. Pensionen har endvidere ansøgt Direktoratet for Kriminalforsorgen om at kunne ansætte yderligere to personer i fleksjob (2 x 30 timer).

Pensionen har forsøgt at få tidligere stofmisbrugere ansat i pensionen i døgtjeneste. Dette har Direktoratet for Kriminalforsorgen dog med henvisning til de(n) pågældendes straffeattest(er) hidtil modsat sig.

Jeg beder Direktoratet for Kriminalforsorgen om nærmere oplysninger om dette spørgsmål.

Pensionen er endvidere tilknyttet en ekstern supervisor som har det overordnede ansvar for behandlingen. Den pågældende der udfylder et årsværk i pensionen, har herudover egen (konsulent)virksomhed. Der er endvidere tilknyttet en fast psykiater til pensionen. Psykiateren har en samtale med alle nye beboere kort tid efter de er flyttet ind og kan herudover tilkaldes efter behov. Endelig har kontrakt-pensionen en psykolog som indgår i egentlige terapiforløb med de beboere som måtte have behov herfor.

Kontrakt pensionen har herudover et årsværk til rådighed som anvendes i forbindelse med projekter eller uddannelsesforløb som ikke kan varetages af det faste personale, men af særlig ekspertise udefra.

De enkelte døgnmedarbejdere er kontaktperson for én eller to beboere.

Der er altid mindst to medarbejdere til stede i pensionen døgnet rundt.

Under dette punkt (om medarbejdere) må også nævnes pensionens hund (Victor).

5.1. Afvikling/aflønning af døgtjeneste

Forud for inspektionen rettede personalets fællestillidsmand den 12. og 18. marts 2004 skriftlig henvendelse til mig om

1) hvorvidt det er i overensstemmelse med lovgivningens hviletidsregler at personalet i døgtjeneste skal deltage i personalemøder på op til seks timer efter en døgnvagt, og

2) hvorvidt det er lovmedholdeligt ikke at tælle døgnpersonalets ”rådighedstjeneste” fra kl. 23.00 til næste morgen kl. 07.00 med i timenormen.

Den pågældende fællestillidsmand var på grund af ferie ikke til stede i pensionen på inspektionsdagen. Under den samtale som indledte inspektionen, henviste det tilstedeværende døgnpersonale tillige til EU-regler.

Jeg gjorde under inspektionen opmærksom på at ombudsmanden ikke kan beskæftige sig med fagforeningsmæssige spørgsmål.

Før jeg tager stilling til om jeg har grundlag for at foretage mig noget vedrørende de nævnte spørgsmål, beder jeg Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse.

6. Det behandlingsmæssige tilbud – herunder trekantsamtaler

Kontrakt pensionen Fyn er som allerede nævnt et psyko- /socialt udviklings- og behandlingsmiljø under Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Tilbuddet er fortrinsvis for nuværende og tidligere stofmisbrugere der ved indflytningen – skriftligt – forpligter sig til at være stoffri (narkotika og alkohol); deraf navnet kontrakt pension. Beboerne forpligter sig tillige til ikke at begå ny kriminalitet og til at gøre en aktiv indsats for at ændre deres liv i en positiv retning.

Kontrakten er gensidig, forstået på den måde at pensionen samtidig forpligter sig til at støtte og hjælpe den enkelte beboer bedst muligt.

Jeg beder om at modtage et eksemplar af pensionens ”standardkontrakt” og kopier af de sidste tre kontrakter som er indgået forud for varslingen af inspektionen (den 17. februar 2004).

Ifølge kontrakt pensionens oplysningsfolder (dateret den 24. marts 2004) er pensionens overordnede mål ”at hjælpe beboerne til at finde egen identitet, herunder afklare deres tilhørsforhold til familie, arbejde, fritid og samfundet i øvrigt. Endvidere at give dem en langsom udslusning i forhold til at vende tilbage til samfundet igen. Endvidere at lære dem at leve et liv uden misbrug og kriminalitet”.

Pensionen har som delmål:

- at afklare beboernes forventninger til egen fremtid
- at afklare omgivelsernes forventninger til beboerne
- at forbedre beboernes forhold til familien
- at motivere og hjælpe beboerne til at forbedre og styrke deres fysiske og psykiske helbredstilstand
- at motivere og styrke de sider af personligheden, der vil gøre beboeren rustet til at leve et stof- og kriminalitetsfrit liv

- at beboeren bliver i stand til at fastholde et socialt tilhørsforhold
- at styrke beboernes selvtillid og selvstændighed
- at fremme alternativer til beboernes tidlige livsform
- at fremme beboernes evne og glæde og tilfredshed med arbejde, beskæftigelse og samvær
- at lære beboerne at lytte til både sig selv og andre
- at lære beboerne at indgå i social sammenhæng under og efter opholdet
- at lære at styrke beboernes evne til konstruktiv konfliktløsning.

Det er efter det oplyste selvfølgelig ønskeligt for pensionen – men ikke særligt realistisk – om hver enkelt beboer blev eller forblev stoffri under opholdet i pensionen og efter opholdets ophør. Selve det forhold at de fleste beboere under deres ophold i pensionen oplever en (længere) periode som stoffri, er imidlertid et mål i sig selv for pensionen. Pensionen henviste herved til at det erfaringsmæssigt er sådan at oplevelsen af en længere periode som stoffri alt andet lige hurtigere fører den pågældende tilbage til behandlingssystemet efter en eventuel ny stofperiode. Pensionsopholdet kan på denne måde vise sig at blive en væsentlig brik i arbejdet med – ad åre – at få den pågældende gjort stoffri.

Hvad angår spørgsmålet om kontrol med og eventuel bortvisning af beboerne for manglende overholdelsen af kontrakten med pensionen, henviser jeg til pkt. 12 nedenfor.

Behandlingsforløbene er normalt som allerede nævnt af mindst seks måneders varighed og strækker sig ofte op til et år.

De tidligere nævnte trekantssamtaler er det væsentligste element i pensionens behandlingsmæssige indsats og tager udgangspunkt i pensionens målsætninger som er gengivet ovenfor.

I trekantsamtalerne deltager – foruden beboeren selv – én af den pågældendes kontaktpersoner (som nævnt normalt den samme kontaktperson hver gang) og pensionens supervisor. Trekantsamtalerne afholdes normalt hver anden uge; i indslusningsperioden eller i perioder hvor beboeren har særlige problemer, dog tiere, typisk en gang om ugen.

Trekantsamtalerne afholdes i det dertil indrettede rum på 1. sal i midterfløjen. I udslusningsfasen og efter løsladelsen afholdes trekantsamtalerne dog – i det omfang det er muligt – på den pågældende beboers bopæl.

Beboernes deltagelse i trekantsamtalerne er obligatorisk.

Trekantsamtalerne varer som minimum en time. Der er endvidere afsat ½ time til en (for)samtale mellem supervisor og kontaktpersonen før trekantsamtalen. På tilsvarende måde er der afsat ½ time efter samtalen hvor supervisor og kontaktpersonen kan få de eventuelle praktiske foranstaltninger mv. på plads som der er blevet indgået aftale med beboeren om under trekantsamtalen.

Om referat af trekantsamtalerne fremgår følgende af pensionens husorden/beboerinformation:

”Der laves et referat efter hvert møde, som du er velkommen til at se.”

Dette kan forstås således at den enkelte beboer ikke har mulighed for at få en kopi af referatet.

Jeg beder pensionen om at oplyse hvordan denne passus skal forstås. Hvis den skal forstås som angivet ovenfor, beder jeg pensionen om en udtalelse om hjemmelen herfor.

Hvis en beboer har problemer med euforiserende stoffer/alkohol og er i risiko for at blive bortvist fra pensionen, eller hvis den pågældende har andre væsentlige problemer, har pensionen mulighed for at beboeren og et personalemedlem kan tage på en ”SOS-tur”. Der er tale om en tur væk fra de vante omgivelser i pensionen. En sådan tur kan strække sig over et døgn eller mere og giver mulighed for at bearbejde de akutte problemer således at fx en bortvisning kan undgås. Pensionens båd anvendes indimellem til disse ture.

Under overskriften udslusning er i den tidligere nævnte informationsfolder oplyst og anført følgende:

”Netop denne fase er særdeles vanskelig for mange indsatte med en længerevarende dom og fængselsophold bag sig. De fleste indsatte ejer stort set ikke noget og skal starte forfra med etablering af værelse eller lejlighed. Kontrakt pensionens mål er, at beboerne ca. 2 måneder før deres løsladelse får egen bolig. Vi støtter og hjælper dem med at få økonomien på plads, og vi hjælper dem med indkøb af møbler, service m.m. Dette sker i udpræget grad ved indkøb på diverse loppemarkeder, da deres etableringsydelse (hvis de endda har en sådan) er meget lille. Beboernes tilbydes efter endt afsoning 3 trekantsamtaler (disse foregår ofte i beboerens hjem). Endvidere er tidligere beboere altid velkommen til en sludder eller en drøftelse af aktuelle problemstillinger. Især den første tid efter endt ophold kan være svær.”

6.1. Andre møder

Hver anden uge afholder pensionen ”behandlermøder” med deltagelse af hele personalegruppen (og supervisor). Her gennemgås alle beboerne, og her træffes de vigtige beslutninger i forhold til beboerne og deres handleplan.

Hver mandag aften er der beboermøde med ledelsen og det vagthavende personale (”mandagsmøde”). Her drøftes de forskellige begivenheder fra den forgangne uge, lægges kostplan for den følgende uge og en plan for ansvarsområder. Her orienteres endvidere om kommende besøg. Herudover drøftes eventuel optagelse af nye beboere som har været på døgnbesøg.

Forud for beboermødet med ledelsen har beboerne deres eget mandagsmøde. På dette møde arbejdes der med den fælles opgave der består i at sørge for at husordenen overholdes – især i henseende til at der ikke er alkohol og/eller euforiserende stoffer til stede i pensionen.

Om mine bemærkninger til pensionens behandling og behandlingsindsats, henviser jeg til pkt. 21. nedenfor.

7. Beskæftigelse mv.

Alle beboere har beskæftigelsespligt hvilket indebærer at de enten følger en eller anden form for uddannelse, som fx VUC-kurser, er i jobpraktik eller går på arbejde.

Det blev oplyst at pensionen også i henseende til arbejde har en god kontakt til lokal-samfundet. Pensionen håbede i startfasen i 2001 at det ville være muligt for pensionens beboere at få arbejde på godset Egeskov, men det har ikke vist sig muligt.

Pensionen har i modsætning til fx Pensionen Lyng ingen selvstændig produktion.

Beboerne kan som alternativ til arbejde eller uddannelse ude af huset deltage i det praktiske arbejde i pensionen såsom rengøring, havearbejde, bygningsvedligeholdelse mv. Denne mulighed er først og fremmest forbeholdt de nye beboere (indsluserne). Det er normalt hensigtsmæssigt for pensionen ikke at slippe nye beboere af syne den første måned eller to. På tidspunktet for inspektionen udfyldte to af beboerne deres beskæftigelsespligt på denne måde.

Jeg har ingen bemærkninger til det oplyste om beskæftigelse.

8. Fritid

Jeg har ovenfor under punkterne 3.5.1., 3.5.2., 3.5.3. og 3.5.6. beskrevet pensionens opholdsstue, computerrum, fællesrum (musikrum) og hobbyrum og også de forskellige aktiviteter i disse rum.

Jeg henviser hvad beboernes fritidsaktiviteter angår, til denne beskrivelse.

Beboerne har ud over disse aktiviteter mulighed for at benytte pensionens havkajakker eller for at tage på fisketur med pensionens båd. Båden køres af sted på traileren der trækkes af en af pensionens minibusser, og sættes i vandet – normalt i havnen i Nyborg. Det er efter det oplyste godt at fiske under Storebæltsbroen.

Båden er indkøbt i 2003 i stedet for den tidligere – noget mindre – jolle. Den nuværende båd kan bruges til overnatning og anvendes indimellem til de såkaldte SOS-ture, jf. pkt. 6 ovenfor.

Hvis der er behov for en større båd, har pensionen mulighed for at leje ”Lodsen” der ligger i Nyborg Havn. Lodsen kan medtage 8 personer.

En gang imellem har pensionen mulighed for at låne hallen i Ringe til badminton eller lignende. Pensionen arrangerer også ture til svømmehallerne i Ringe eller Nyborg.

Pensionen har desuden udstyr til dykning og arrangerer dykkerkurser for beboerne. En eller to gange om året tager pensionen på weekendtur til Bornholm til en spejderhytte der ligger lidt afsondret fra anden beboelse i nærheden af Hammershus. På turene til Bornholm medtages og anvendes pensionens klatreudstyr.

Ture som har et behandlingsmæssigt sigte, betales af pensionen.

Det er efter husordenen muligt for beboerne at holde visse husdyr såsom (mindre) fugle, fisk, hamstere mv. Husordenen indeholder et forbud mod at holde krybdyr som slanger og edderkopper. Nævnes skal i denne sammenhæng også pensionens hund.

Pensionen har efter min opfattelse et stort og forskelligartet udbud af fritidsaktiviteter der ikke giver mig anledning til bemærkninger.

9. Husorden

I henhold til bestemmelsen i § 5 i Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 4. juni 1993 om anvendelse af kriminalforsorgens pensioner mv., skal hver pension have en husorden der indeholder regler om betingelserne for opholdet og oplysning om hvilke overtrædelser der kan medføre bortvisning. Husordenen skal godkendes af direktoratet.

I direktoratets vejledning til cirkulæret (af samme dato) er det vedrørende cirkulærets § 5 anført at en husorden mindst skal indeholde oplysninger om reglerne for opholdsbetaling, hvilke overtrædelser af husordenen og vilkår i øvrigt der kan føre til bortvisning, oplysninger om beboernes adgang til at klage til direktoratet over pensionens afgørelser, om reglerne for opbevaring og dosering af receptpligtig medicin og oplysninger om beboernes adgang til at have husdyr på pensionen.

Den gældende husorden (fra maj måned 2003) – der desuden indeholder almindelige oplysninger til beboerne om pensionen (jf. overskriften husorden/beboerinformation) – indeholder oplysninger om alle de nævnte forhold. Husordenen indeholder imidlertid ikke nogen gengivelse af eller henvisning til reglerne i Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse om betaling for ophold i kriminalforsorgens institutioner.

Jeg kan til orientering for kontraktpensionen oplyse at jeg i forbindelse med inspektionen den 12. marts 2003 af Pensionen Lysholmgård har rejst spørgsmål om hvorvidt denne pensions husorden opfylder kravene i § 5 i direktoratets cirkulære om

anvendelse af kriminalforsorgens pensioner når husordenen – på tilsvarende måde som kontraktpensionens husorden – ikke indeholder nogen gengivelse af eller henvisning til reglerne i direktoratets bekendtgørelse om betaling for ophold i kriminalforsorgens institutioner.

Jeg har endnu ikke modtaget svar fra Direktoratet for Kriminalforsorgen vedrørende dette spørgsmål.

Jeg foretager mig ikke noget på nuværende tidspunkt vedrørende dette spørgsmål i henseende til inspektionen af Kontraktpensionen Fyn.

I den ovennævnte vejledning er det endvidere angivet at der skal være et afsnit om optagelsesprocedurer i beskrivelsen af de enkelte pensioner og oplysninger om beboernes mulighed for at have børn hos sig under opholdet.

Kontraktpensionens husorden/beboerinformation indeholder både oplysninger om beboernes mulighed for at have børn hos sig under opholdet og oplysninger om optagelsesproceduren. De sidstnævnte oplysninger findes under overskriften døgnforbesøg og suppleres under overskriften beboermøde m. ledelsen/mandagsmøde.

Disse oplysninger er efter min opfattelse ikke hensigtsmæssigt placeret i pensionens husorden/beboerinformation. Jeg henstiller til kontraktpensionen at overveje at udskille disse oplysninger til et selvstændigt punkt også med henblik på at oplysningerne bliver lettere at finde.

Jeg beder pensionen om at underrette mig om hvad min henstilling fører til.

10. Besøg

Det blev under inspektionen oplyst at beboerne har mulighed for besøg efter spisetid i tidsrummet kl. 19.00-22.30 (i weekenden fra fredag kl. 12 til søndag aften kl. 20), og at det bortset fra i weekenderne normalt ikke er muligt for eventuelle gæster at overnatte i pensionen. Det blev endvidere oplyst at eventuelle gæster inddrages i beboernes pligter i henseende til rengøring, madlavning mv., og at det er positivt for stemningen i pensionen at have besøg af "ikke-kriminelle" gæster – og af eventuelle børn.

Disse oplysninger som i vidt omfang er gengivet i husordenen (under overskriften besøg), stemmer ikke overens med oplysningerne i den tidligere nævnte folder om pensionen – dateret 24. marts 2004 – som jeg modtog forud for inspektionen sammen med det øvrige skriftlige materiale om pensionen. I folderen er det således angivet at der ikke er faste besøgstider, og at koner/kærester kan overnatte og deltage i pensionens aktiviteter.

Jeg beder på den baggrund pensionen om nærmere oplysninger om de regler der gælder for besøg.

Jeg henstiller til pensionen at sørge for at der bringes overensstemmelse i oplysningerne om besøg i det skriftlige materiale om pensionen. Jeg beder pensionen om underretning om hvad min henstilling giver anledning til.

Alle besøgende skal i forvejen være godkendt af personalet. De godkendte gæster opføres på et besøgsblad, hvor relationen til beboeren noteres ned foruden den besøgendes navn og personnummer.

Pensionens personale skal ifølge husordenen orienteres forud for et besøg eller senest ved gæstens/gæsternes ankomst til pensionen. Personalet kan afvise gæster som er påvirket af alkohol e.l.

11. Lægebetjening, opbevaring af medicin m.v.

Pensionens beboere kan benytte sig af lægehuset i Kværndrup. Beboerne kan imidlertid også ifølge husordenen konsultere egen læge. Tilsvarende gælder tandlæge.

Ikke alle beboere i kontrakt pensionen kommer fra Midtfyn, og jeg går derfor ud fra at ovenstående skal forstås med det forbehold at konsultation af egen læge/tandlæge er praktisk muligt.

Jeg går ud fra at pensionen – og direktoratet – er opmærksom herpå når husordenen næste gang skal revideres og godkendes.

Pensionen har efter det oplyste som udgangspunkt slet ikke medicin liggende, heller ikke – af princip – hovedpinepiller eller sovemedicin. Eventuelt lægeordineret medicin opbevares i et medicinskab på personalekontoret. Der kan fx være tale om angstdæmpende medicin eller ”lykkepiller” ordineret af pensionens psykiater.

Jeg går ud fra at medicinskabet er aflåst, men beder for en ordens skyld pensionen om oplysning herom.

12. Euforiserende stoffer, alkohol mv.

Det er forbudt at indtage euforiserende stoffer på pensionen. Tilsvarende gælder alkohol; forstanderen kan dog ved særlige lejligheder dispensere fra denne regel (jeg går ud fra at der med denne bestemmelse i husordenen sigtes til jul og nytår).

Det er endvidere forbudt for beboerne at besidde euforiserende stoffer og/eller alkohol.

Det er ikke tilladt at ankomme til pensionen i alkoholpåvirket tilstand. Hvis personalet har mistanke om at en beboer er påvirket af alkohol eller euforiserende stoffer, kan personalet beslutte at beboeren skal puste i alkoholmetret eller aflægge en urinprøve.

Når en ny beboer optages på pensionen, forpligter beboeren sig ved underskrivelse af kontrakten med pensionen (jf. pkt. 6. ovenfor) sig til at han/hun med kortere eller længere interval skal aflægge en urinprøve med henblik på kontrol for indtagelse af euforiserende stoffer eller alkohol. Hvis personalet beder en beboer om at aflægge en urinprøve, skal dette ske senest 3 timer efter. Hvis beboeren nægter at medvirke til prøven, vil den pågældendes ophold på pensionen som hovedregel blive afbrudt.

Jeg henviser herved også til pkt. 6 ovenfor.

Urinprøver tages under overværelse af personalet i det hertil indrettede rum. Urinprøverne sendes til undersøgelse på laboratoriet på Vestre Hospital.

Hvis en urinprøve er positiv, fører dette ikke nødvendigvis (straks) til bortvisning. Kontrakt-pensionen oplyste under inspektionen at dette, på grund af pensionens særlige klientel, ikke er en realistisk konsekvens af den konstaterede overtrædelse af kontrakten (og husordenen). Tværtimod er det pensionens udgangspunkt at enhver beboer risikerer ”at falde i”, og at det sker før eller siden for langt de fleste beboeres vedkommende. Hvis beboeren derimod ikke vil eller kan erkende sit (fortsatte) misbrugsproblem (eller hvis beboeren nægter at aflægge en urinprøve, jf. ovenfor), vil den pågældendes ophold på pensionen normalt straks blive afbrudt. At det forholder sig sådan, skal efter det oplyste ikke først og fremmest henføres til det forhold at kontrakten med pensionen er blevet brudt, eller at husordenen er overtrådt, men derimod til det forhold at pensionen – netop på grund af den manglende erkendelse fra beboerens side der indirekte er kommet til udtryk – ikke skønner at der er grundlag for at fortsætte behandlingen af den pågældende.

Pensionens kontrol er i henseende til hyppighed størst i beboernes første tid i pensionen (ca. en urinprøve pr. uge). Efter et par måneder opfatter pensionen, og formentlig/forhåbentlig også den pågældende beboer, det forhold at der skal aflægges urinprøve – om end mindre hyppigt end i starten af opholdet – som først og fremmest en støtte til den fortsatte behandling. I den sidste del af opholdet på pensionen kræver pensionen kun stikprøvevis af beboerne at de aflægger en urinprøve.

Beboerne gøres i husordenen opmærksom på at visse medikamenter, som fx codymagnyl, kan give sig udslag i urinprøven, og at beboeren selv er ansvarlig for dette.

Jeg bemærker at jeg opfatter denne passus i husordenen som et udtryk for at pensionen kun undtagelsesvist vil kunne lægge vægt på eventuelle oplysninger fra beboeren om at han/hun kort tid før en positiv urinprøve har indtaget sådanne præparater. Herudover giver pensionens husordenen mig på dette punkt ikke anledning til bemærkninger.

Hvis en beboer aflægger en positiv urinprøve, vil dette blive taget op på næstkommende ”trekantsamtale”, og tidspunktet for denne vil eventuel blive fremskyndet, jf. ovenfor under pkt. 6. En eventuel tredje positiv urinprøve, vil normalt udløse en advarsel om at beboeren i gentagelsestilfælde vil blive bortvist fra pensionen (og i de fleste tilfælde tilbageført til moderinstitutionen). Hvis forholdet herefter gentager sig, vil den pågældendes ophold som altovervejende hovedregel blive afbrudt i overensstemmelse med advarslen.

Det oplyste om euforiserende stoffer og alkohol mv. giver mig i øvrigt ikke grundlag for bemærkninger.

13. Forplejning og opholdsbetaling

De fleste af pensionens beboere modtager kontanthjælp mens de opholder sig på pensionen. Af dette beløb skal beboerne også betale for deres ophold, jf. Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 396 af 17. maj 2001 om betaling for ophold i kriminalforsorgens institutioner. Størrelsen af det beløb der skal betales for ophold i en pension, fastsættes af pensionens leder (og godkendes af direktoratet), jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 2. Det fremgår af pensionens husorden at opholdsbetalingen ”i øjeblikket” (dvs. maj 2003) udgør 30 kr. pr. døgn. Huslejen betales forud hver den 1. i måneden på administrationskontoret.

Det fremgår endvidere af husordenen at pensionen efter en konkret vurdering af den enkeltes økonomi kan nedsætte opholdsbetalingen.

Efter husordenen kan dette ske ”hvis du betaler for egen bolig under opholdet”. Efter ovennævnte bekendtgørelses § 3, stk. 5, kan opholdsbetalingen også nedsættes i andre tilfælde end det som er nævnt i pensionens husorden.

Jeg går på den baggrund ud fra at bestemmelsen i husordenen ikke skal forstås således at det er en forudsætning for nedsættelse af opholdsbetalingen at der er tale om dobbelt husførelse, men at en nedsættelse også kan komme på tale i andre tilfælde.

Jeg beder for en ordens skyld pensionen om at oplyse om dette er rigtig forstået.

Alle beboere betaler til en fælles kostkasse som en af beboerne har ansvaret for. Den pågældende beboer råder dog ikke fysisk over de (relativt mange) penge som indbetales hver måned. Ifølge husordenen skal kostkassen gennemgås (optælles) hver mandag.

På tidspunktet for udfærdigelsen af pensionens husorden/beboerinformation (maj 2003) var opholdsbetalingen ifølge husordenen fastsat til 47 kroner pr. døgn.

I den lille blå folder som ikke er dateret og som jeg har modtaget ved siden af husordenen og den ovenfor nævnte (større) folder, står der et andet beløb. Dette beløb (50 kr.) er det samme beløb som mine medarbejdere har noteret at pensionen oplyste under inspektionen.

Også på dette punkt må jeg konstatere en manglende overensstemmelse mellem pensionens husorden/beboerinformation og det øvrige skriftlige materiale som jeg har modtaget om pensionen.

Jeg beder pensionen om at oplyse det korrekte beløb, og jeg henstiller til pensionen at der også på dette punkt bringes overensstemmelse i oplysningerne i det forskellige skriftlige materiale om pensionen.

For eventuelle gæster betales 46 kroner for kost i et døgn – 10 kroner for morgenmad, 18 kroner for frokost og 18 kroner for aftensmad. For børn mellem 3 og 12 år betales halv pris. Beboerne skiftes til at lave mad, bortset fra om mandagen hvor der er beboermøde. Denne dag står pensionens personale for madlavningen.

Som det fremgår ovenfor under pkt. 6.1., lægges kostplanen for den kommende uge på mandagsmøderne. Efter det oplyste købes der om tirsdagen – så vidt muligt – ind til hele ugen i henhold til den lagte kostplan. Pensionen tilstræber at det er en af beboerne der kører minibussen på disse indkøbsture.

Alle beboerne – og personalet – spiser i det omfang det er muligt, sammen. Morgenmaden må dog nødvendigvis indtages i flere hold; de første beboere spiser deres morgenmad meget tidligt.

Jeg har ingen yderligere bemærkninger vedrørende opholdsbetaling og forplejning.

14. Talsmandsordning

Efter straffuldbyrdelseslovens § 34 skal de indsatte gennem valgte talsmænd have mulighed for at øve indflydelse på deres tilværelse under strafudståelsen. Nærmere regler herom er fastsat i Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 369 af 17. maj 2001 (talsmandsbekendtgørelsen).

Det er reglernes klare udgangspunkt at der skal være en talsmandsordning. Kun hvis de indsatte ikke ønsker at vælge talsmænd, kan der – i stedet for en egentlig talsmandsordning – blive tale om møder med alle indsatte eller grupper af indsatte, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1.

Efter bekendtgørelsens § 8, stk. 1, fastsætter institutionens leder nærmere regler om de indsattes medindflydelse.

Af direktoratets skrivelse nr. 74 af 16. maj 2001 om talsmandsbekendtgørelsen fremgår det at direktoratet har forudsat at reglerne skulle fastsættes inden bekendtgørelsen – den 1. juli 2001 – trådte i kraft.

Jeg kan til orientering for kontrakt pensionen oplyse at jeg i min opfølgingsrapport af 8. december 2003 i forbindelse med inspektionen den 12. marts 2003 af Pensionen Lysholmgård har oplyst og anført følgende om dette spørgsmål:

”Jeg bad direktoratet om en udtalelse om hvorvidt pensionens ordning vedrørende talsmænd er i overensstemmelse med de gældende regler, herunder bestemmelserne i § 2, stk. 3, og § 8 i Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 369 af 17. maj 2001 (talsmandsbekendtgørelsen).

Direktoratet har udtalt følgende [i brev af 22. september 2003; min bemærkning]:

’Pensionen har henvist til det medsendte regelsæt om beboerindflydelse.

Det fremgår bl.a. heraf, at beboernes mulighed for at øve medindflydelse sikres ved afholdelse af månedlige fællesmøder, hvor deltagelse er obligatorisk for beboerne. Det fremgår endvidere, at pensionens medindfly-

delsesordning tages op til genovervejelse efter behov – normalt hvert år i september.

Hvis de indsatte ikke har valgt talsmænd, fremgår det af talsmandsbekendtgørelsens § 2, stk. 3, at institutionen ved opslag eller lignende skal orientere de indsatte om muligheden herfor.

Det er direktoratets opfattelse, at det ikke er tilstrækkeligt, at det fremgår af regelsættet, at pensionens medindflydelsesordning tages op til genovervejelse efter behov. Efter § 2, stk. 3, skal beboerne specifikt orienteres om muligheden for at vælge talsmand. Direktoratet vil tilkendegive dette over for pensionen.

Efter talsmandsbekendtgørelsens § 8 fastsætter institutionens leder nærmere regler om gennemførelsen af de indsattes medindflydelse, herunder om antal af talsmænd m.v.

Uanset at der ifølge beboerbeslutning ikke er en egentlig talsmandsordning, er det direktoratets opfattelse, at pensionen skal fastsætte regler efter § 8 om indførelse af en talsmandsordning, hvis beboerne skulle ønske en sådan indført. Direktoratet vil derfor anmode pensionen om at fastsætte regler efter bekendtgørelsens § 8.

...

Jeg tager det oplyste til efterretning, herunder navnlig at direktoratet vil anmode pensionen om at fastsætte regler i henhold til talsmandsbekendtgørelsens § 8. Jeg går ud fra at direktoratet følger op på dette."

I kontrakt pensionens husorden/beboerinformation er der oplyst følgende under overskriften talsmandsordning:

"Iflg. straffuldbyrdelsesloven har beboere, der har status af afsonere, mulighed for at øve indflydelse på deres tilværelse i pensionen gennem valgte talsmænd."

Mine medarbejdere og jeg har ikke noteret at kontrakt pensionen under inspektionen oplyste at have fastsat regler i henhold til talsmandsbekendtgørelsens § 8. Pensionens husorden/beboerinformation indeholder ingen oplysning om hvorvidt dette er tilfældet.

På den baggrund og under henvisning til citatet ovenfor fra opfølgingsrapporten vedrørende inspektionen af Pensionen Lysholmgård, beder jeg kontraktpensionen om nærmere oplysninger herom.

15. Aviser

Efter straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 1, skal en indsat have mulighed for at holde sig orienteret bl.a. ved avislæsning. Efter lovens § 58, stk. 3, bør udenlandske indsatte så vidt muligt have adgang til aviser, tidsskrifter, bøger mv. på deres eget sprog.

Jeg beder pensionen om at oplyse hvorledes pensionen forholder sig til disse bestemmelser.

16. Udgang

Justitsministeriets tidligere gældende cirkulære af 6. januar 1985 om overførsel af domfældte i medfør af straffelovens § 49, stk. 2, til behandlingsinstitutioner og plejehjem mv., indeholdt bl.a. følgende bestemmelser:

”§ 4.

...

Stk. 2. Anstalten (...) forelægger sagen for Justitsministeriet til afgørelse. Såfremt overførsel anbefales, skal anstalten (...) inden forelæggelsen i samarbejde med visitationsmyndigheden, jfr. stk. 3 og 4, have fastlagt de nærmere retningslinier for opholdet, herunder hvilke vilkår, der skal gælde for opholdet, hvis domfældte overføres, herunder om der skal gælde særlige begrænsninger i domfældtes frihed, fx at tilladelse til at forlade institutionen uden ledsagelse kun må gives med samtykke af anstalten (...) eller Justitsministeriet, i hvilket omfang anstalten (...) og eventuelt afdelingen skal underrettes om forløbet af anbringelsen, væsentlige ændringer i forholdene, overtrædelse af vilkårene m.v., og efter hvilke retningslinier opholdet i institutionen kan bringes til ophør. Såfremt det findes hensigtsmæssigt, kan anstalten (...) træffe aftale med en afdeling af kriminalforsorgen om, at denne forhandler med visitationsmyndigheden med henblik på fastlæggelse af de nævnte retningslinier.

Stk. 3. Vedrører sagen overførsel til en institution under kriminalforsorgen, sker fastlæggelsen af de nævnte retningslinier i samarbejde med institutionen.

...

§ 7. Ophold i institutionen sker på vilkår, at domfældte ikke begår strafbart forhold. I det omfang andet ikke er fastsat i henhold til § 4, stk. 2, gælder i øvrigt de almindelige regler for ophold i vedkommende institution.

Stk. 2. De vilkår, som er aftalt i henhold til § 4, stk. 2, eller som er fastsat af Justitsministeriet i forbindelse med overførselsbeslutningen, kan kun ændres med Justitsministeriets samtykke.

...”

I forbindelse med inspektionen den 1. marts 1999 af Pensionen Skejby stillede inspektionschefen hos Folketingets Ombudsmand bl.a. spørgsmål ved pensionens udmøntning af de vilkår som Direktoratet for Kriminalforsorgen havde fastsat (”pensionsvilkår”). I en udtalelse af 31. oktober 2000 i denne sag oplyste Direktoratet for Kriminalforsorgen at direktoratet og pensionsforstanderne på et møde den 28. og 29. februar 2000 havde drøftet forståelsen af pensionsvilkår og fængselsvilkår, og at der på mødet var enighed om at indholdet af pensionsvilkårene skal beskrives på følgende måde i alle pensioners husordener:

”Alle beboere skal være hjemme på pensionen senest kl. 23, med mindre andet er aftalt med personalet. Ved sygdom skal beboeren være på pensionen hele tiden.”

Direktoratet oplyste endvidere at hovedreglen fortsat vil være at beboeren fra søndag til torsdag skal være tilbage på pensionen senest kl. 23.00, således at beboeren fredag efter arbejdstids ophør kan tage på weekend indtil søndag aften kl. 23.00. Direktoratet anførte endvidere at formuleringen også medførte at beboere der har natarbejde ikke skal være tilbage på pensionen senest kl. 23.00, ligesom beboere efter eget ønske kan blive på pensionen i weekenden.

Direktoratet oplyste desuden at der på mødet blev opnået enighed om at erstatte betegnelsen ”pensionsvilkår” med følgende formulering: ”Udgyver sig de regler, der gælder for ophold på pensionen”. Direktoratet oplyste endelig at der blev opnået enighed om at der i indstillingen om afsoning i medfør af straffelovens § 49, stk. 2 (nu straffuldbyrdelseslovens § 78), eller udstationering i mere end tre måneder, skal gøres opmærksom på om pensionen/statsfængslet undtagelsesvist ønsker mere restriktive vilkår end ”pensionsvilkår”, således at Justitsministeriet/direktoratet er opmærksom herpå. Herved undgås at Justitsministeriet/direktoratet fastsætter pensionsvilkår som af pensionen udmøntes som fængselsvilkår.

Direktoratet fandt på denne baggrund ikke at der fremover burde kunne opstå uoverensstemmelse mellem det vilkår som Justitsministeriet/direktoratet har fastsat, og pensionens udmøntning heraf.

Inspektionschefen tog i opfølgingsrapport af 29. december 2000 vedrørende inspektionen den 1. marts 1999 af Pensionen Skejby det oplyste til efterretning.

Kontrakt pensionens husorden/beboerinformation indeholder ingen bestemmelser om hjemkomsttidspunkt. Af afsnittet med overskriften ”Nøgler” fremgår det at ”[e]n særlig nøgle kan udleveres, hvis du en dag kommer senere hjem end kl. 23.00.”

Det fremgår af pensionens husorden/beboerinformation (under overskriften vilkår/udgang) at beboere som er udgyvet de regler som gælder for ophold på pensionen, har mulighed for en friaften hver anden onsdag. Det fremgår endvidere af husordenen at disse beboere som udgangspunkt har mulighed for udgang hver anden weekend. Mod slutningen af beboerens ophold, ca. 1-3 måneder før, kan der, hvis det er formålstjenligt, være mulighed for udgang hver weekend. Udgang hver weekend kan kun ske efter at spørgsmålet har været behandlet og er blevet godkendt på et behandlingsmøde.

Jeg går ud fra at det forhold at kontrakt pensionens husorden for så vidt angår beboernes hjemkomsttidspunkt, ikke er udfærdiget i overensstemmelse med det som blev aftalt under det ovenfor nævnte møde, skyldes kontrakt pensionens særlige forhold (behandlingsformålet).

Jeg beder kontrakt pensionen om en udtalelse herom. Jeg beder endvidere Direktoratet for Kriminalforsorgen, som har godkendt eller skal godkende husordenen, om en udtalelse.

18. Rengøring

Der lægges efter det oplyste meget vægt på at hele huset altid er ryddeligt og rent.

Beboerne har ansvaret for oprydning på og rengøring af den pågældendes eget værelse. Ansvaret dækker også vinduespuddning.

Beboerne er i fællesskab ansvarlige for at gøre rent på boafdelingens fællesarealer, toiletter og baderum. De andre fællesarealer i huset (opholdsstue, gangarealer, edb-rum mv.) rengøres af de beboere der ikke har arbejde uden for pensionen.

Der var som jeg allerede har nævnt, pænt ryddeligt og rent overalt i pensionen.

19. Pensionens samarbejde med andre myndigheder

Samarbejdet med primærkommunerne kan ind imellem være præget af misforståelser og vanskeligheder. Det er for nogle kommuner svært at indse at pensionens klienter og deres familier kan have/har det samme behov som alle andre familier. Der er efter det oplyste tit problemer med beboernes sager om kontanthjælp og etableringsydelse. Disse problemer betyder for nogle beboere at de starter deres ophold i pensionen med en dårlig økonomi og derfor må låne penge af pensionen.

Efter det oplyste er det mange kommuners opfattelse at beboernes ved deres udstationering til pensionen skal tilmeldes folkeregistret i Ryslinge Kommune hvor pensionen ligger. Pensionen bruger megen tid på at diskutere dette spørgsmål og de spørgsmål som affødes heraf, med kommunernes sagsbehandlere. Efter pensionens opfattelse er der ikke tilstrækkeligt kendskab i kommunerne til reglerne om samarbejde mellem kriminalforsorgen og de sociale myndigheder.

Jeg beder om direktoratets bemærkninger til det som pensionen har oplyst og anført.

Det er efter det oplyste undertiden også et problem for pensionen at beboernes sager behandles af mange forskellige sagsbehandlere i Direktoratet for Kriminalforsorgen. Pensionen sigtede hermed til at der er meget stor forskel i henseende til rutine og hurtighed mellem direktoratets sagsbehandlere.

Jeg beder om direktoratets bemærkninger også til dette.

20. Rapportgennemgang

20.1. Kort om de udlånte sager

Jeg bad under inspektionen pensionen om at låne mig de fem sidste sager vedrørende bortvisning og tilbageførsel af beboere. Jeg bad nærmere om udlån af sager inden for det seneste år forud for varslingen af inspektionen og om sager i hvilke beboeren var frihedsberøvet (i modsætning til prøveløsladt mv.), og hvor beboeren ikke havde forladt pensionen (udelukkende) af behandlingsmæssige grunde.

Pensionen oplyste under den samtale som afsluttede inspektionen, at pensionen kun har haft fire sager i den angivne periode som opfylder de nævnte betingelser. Pensionen oplyste kort hvilke sager det drejede sig om og oplyste samtidig at det på tidspunktet for inspektionens afslutning ikke var muligt for pensionen at koble sig på kriminalforsorgens interne netværk, og at det derfor ikke var muligt for mig at med-

tage de fire udlånte sager således som det er normal praksis i forbindelse med ombudsmandsembedets inspektioner.

Med pensionens brev af 25. marts 2004 modtog jeg de fire sager. Sagerne vedrører perioden fra den 21. maj 2003 til den 22. oktober 2003 (ud over spørgsmål om bortvisning og overførsel/tilbageførsel til moderinstitutionen har jeg som det fremgår af pkt. 20.6. nedenfor, medtaget et spørgsmål om udgang til beboeren i den seneste af de fire sager). Af de fire personer var én – sådan må jeg forstå det – anbragt i kontrakt pensionen efter straffuldbyrdelseslovens § 78 mens de tre andre var udstationeret fra et statsfængsel i henhold til straffuldbyrdelseslovens regler om udgang. Udstationeringen var i de tre sager sket med tilladelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, jf. § 45, stk. 1, i Direktoratet for Kriminalforsorgens udgangsbekendtgørelse (bekendtgørelse nr. 110 af 4. marts 2002).

Det materiale som jeg har modtaget, består af udskrift af (uddrag af) personjournalen for de fire beboere, suppleret i ét tilfælde (beboeren med fødselsdato 7. april) med kontrakt pensionens notat vedrørende bortvisningen af den pågældende, jf. § 6, stk. 5, i Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 4. juni 1993 om anvendelse af kriminalforsorgens pensioner (herefter 1993-cirkulæret).

Blandt materialet var – i to tilfælde – også referater fra beboerens trekantsamtaler. Det blev ved afslutningen af inspektionen aftalt at jeg i inspektionsrapporten ikke citerer/refererer fra trekantsamtalereferaterne uden nærmere aftale herom. Jeg har i forbindelse med min gennemgang nedenfor – med en enkelt undtagelse som er aftalt telefonisk med pensionen – ikke medtaget oplysninger mv. fra de nævnte trekant-samtalereferater.

Ved gennemgangen af det modtagne materiale har jeg navnlig haft opmærksomheden henledt på, hvorvidt proceduren i henhold til de gældende regler er blevet fulgt.

Jeg har nedenfor gennemgået en række spørgsmål navnlig vedrørende meddelelse af advarsel (pkt. 20.3.), bortvisning (pkt. 20.4.) og tilbageførsel/overførsel (pkt. 20.5.).

20.2. Retsgrundlaget

For pensionernes sagsbehandling gælder forvaltningsloven og de almindelige forvaltningsretlige grundsætninger.

Herudover gælder det ovenfor nævnte 1993-cirkulære (Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 4. juni 1993 om anvendelse af Kriminalforsorgens pensioner m.v.) med tilhørende skrivelse af samme dato.

Jeg kan til orientering for Kontraktpensionen Fyn oplyse at jeg i forbindelse med inspektionen den 12. marts 2003 af Pensionen Lysholmgård (rapporten af 20. juni 2003) har bedt Direktoratet for Kriminalforsorgen om at oplyse om direktoratet har overvejet eller vil overveje om der – i lyset af straffuldbyrdelsesloven og de dertil knyttede nye regler – er behov for en ændring af 1993-cirkulæret. Direktoratet for Kriminalforsorgen har i brev af 22. september 2003 oplyst at direktoratet er i gang med at gennemgå kriminalforsorgens cirkulæresamling, og at direktoratet i den forbindelse har besluttet at 1993-cirkulæret skal revideres. Direktoratet har endvidere oplyst at revisionen forventes afsluttet ved udgangen af 2003.

I min opfølgingsrapport af 8. december 2003 vedrørende inspektionen af Pensionen Lysholmgård tog jeg det oplyste til efterretning idet jeg samtidig bemærkede at jeg gik ud fra at ombudsmandsembedet ville blive underrettet når cirkulæresamlingen var færdigrevideret.

Jeg afventer fortsat denne underretning i forbindelse med inspektionen af Pensionen Lysholmgård.

Jeg kan til yderligere orientering for kontrakt pensionen oplyse at jeg i forbindelse med opfølgningen på inspektionen den 19. august 2002 af Pensionen Fanø har bedt Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse om en eventuel anvendelse af advarsler som disciplinærstraf efter straffuldbyrdelseslovens kapitel 11 i kriminalforsorgens pensioner. Jeg har endvidere og i tilknytning hertil – i forbindelse med opfølgningen af inspektionen den 7. december 2001 af Pensionen Lyng – bemærket at spørgsmålet om proceduren for tildeling af advarsler i kriminalforsorgens pensioner/anvendelsen af disciplinærstrafbekendtgørelsens særlige processuelle regler er knyttet til spørgsmålet om hvorvidt sådanne advarsler anvendes – og i bekræftende fald karakteren af sådanne advarsler – og dermed til opfølgningen af inspektionen af Pensionen på Fanø. Jeg henviser til opfølgingsrapporter af 21. maj 2004 vedrørende disse to inspektioner.

Min gennemgang nedenfor af de udlånte sager er på ovennævnte baggrund foretaget på baggrund af (et udvalg af) de almindelige forvaltningsretlige regler og det nævnte cirkulære fra 1993.

I min gennemgang refererer jeg til den pågældende beboers fødselsdato idet ingen af sagerne indeholder oplysning om et (eventuelt) journalnummer.

20.3. Advarsel – notatpligt mv.

Der følger af almindelige forvaltningsretlige grundsætninger og offentlighedslovens § 6 en pligt til at gøre notat om væsentlige sagsbehandlingsskridt og væsentlige oplysninger vedrørende en sags faktiske omstændigheder der er af betydning for sagens afgørelse. Formålet med notatpligten er at det skal være muligt efterfølgende at kontrollere dels om myndigheder har handlet i overensstemmelse med de gældende regler om sagsbehandling, dels afgørelsers indholdsmæssige rigtighed.

Af 1993-cirkulæret fremgår følgende:

”§ 3. Pensionerne skal gøre notater til journalen om væsentlige oplysninger vedrørende beboernes forhold, og ved fraflytning skal der udfærdiges et resume af opholdsforløbet.”

I det omfang advarsler tillægges gentagelsesvirkning, må de betragtes som afgørelser i forvaltningslovens forstand. Ved tildelingen af sådanne advarsler skal forvaltningslovens regler om partshøring, begrundelse mv. derfor iagttages.

I det omfang notatpligten ikke er overholdt, er det ikke muligt at konstatere om der skulle have været foretaget partshøring forud for tildelingen af advarsler (jf. forvaltningslovens § 19), og om det i givet fald er sket.

I samme omfang er det heller ikke muligt for mig at bedømme grundlaget for tildelingen af advarsler, jf. ovenfor om formålet med at gøre notater.

I en af de udlånte sager blev den pågældende beboer (fødselsdato 3. februar) under en ”trekantsamtale” den 10. juli 2003 ”gjort bekendt med, at han ikke kan aflevere en uren urinprøve, og dette vil medføre, at (...) ikke kan være på Kontrakten længere”. Til stede under samtalen var alene beboeren og kontrakt pensionens supervisor.

Om advarslen blev meddelt under samtalen, eller om den pågældende beboer under samtalen blot er blevet erindret om en tidligere meddelt advarsel, fremgår ikke.

I den pågældendes personjournal er der ingen tilførsler i perioden fra den 22. juni 2003 til den 25. juli 2003. Der fremgår således intet i personjournalen om advarslen.

Inden jeg foretager videre, beder jeg pensionen om en udtalelse om sagen.

20.4. Bortvisning

20.4.1. Notatpligt og partshøring mv.

Minimumsreglerne om partshøring findes i forvaltningslovens § 19.

Efter forvaltningslovens § 19, stk. 1, skal der såfremt nærmere angivne betingelser er opfyldt, foretages partshøring før der træffes afgørelse i en sag. Efter bestemmelsens stk. 2, kan partshøring i en række tilfælde udelades. Således skal parten ikke høres over oplysninger som er undtaget fra aktindsigt i medfør af reglerne i forvaltningslovens kapitel 4 om partsaktindsigt.

Ved lov nr. 382 af 6. juni 2002 blev forvaltningslovens regler om aktindsigt ændret. Herefter gælder lovens kapitel 4 om partsaktindsigt ikke i bl.a. sager om overførsel til andet varetægtsfængsel eller anden afsoningsinstitution.

Jeg kan til orientering for kontrakt pensionen oplyse at jeg i forbindelse med inspektionen den 12. marts 2003 af Pensionen Lysholmgård (rapport af 20. juni 2003) har bedt Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse om hvorvidt undtagelsesreglen i forvaltningslovens § 9, stk. 4, vedrørende partsaktindsigt og dermed partshøring, jf. lovens § 19, stk. 2, nr. 4, efter direktoratets opfattelse gælder i (alle) sager om bortvisning fra pensioner. Jeg har i den forbindelse anført at bortvisninger fra pensioner ikke direkte ses at være omfattet af de tilfælde som er nævnt i lovbemærkningerne til bestemmelsen i § 9, stk. 4, men at beslutningen om bortvisning imidlertid (normalt) vil resultere i en tilbageførsel til moderinstitutionen eller en overførsel til et andet fængsel, og at der således i realiteten bliver tale om en overførselssituation. Jeg har endvidere i tilknytning hertil stillet flere andre spørgsmål – herunder et spørgsmål om direktoratets vejledning af pensionerne.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i brev af 18. maj 2004 – efter at have forelagt sagen for Justitsministeriets departement – som sin opfattelse udtalt at sager om bortvisning fra en pension kun er omfattet af undtagelsesbestemmelsen i forvaltningslovens § 9, stk. 4, hvis den pågældende beboer som bortvises, er anbragt i pensionen i henhold til straffuldbyrdslovens § 78 – og altså ikke i de tilfælde hvor der træffes afgørelse om bortvisning af en person som er udstationeret efter udgangsbekendtgørelsen.

Jeg har endnu ikke i forbindelse med min inspektion af Pensionen Lysholmgård taget stilling til dette spørgsmål og de øvrige spørgsmål som jeg har stillet i tilknytning hertil. Jeg lægger derfor i det følgende direktoratets opfattelse til grund idet jeg dog samtidig bemærker at jeg henset til lovændringen og de(t) ovenfor nævnte spørgsmål, ikke har foretaget en nærmere gennemgang af hvorvidt pensionen i de fire udlånte sager har overholdt reglerne om partshøring. Jeg er dog i det følgende i et enkelt tilfælde kommet ind herpå.

Som ovenfor nævnt var en af de fire beboere som jeg har modtaget akter om fra kontraktpensionen, anbragt i pensionen efter straffuldbyrdelseslovens § 78 (fødselsdato 11. januar).

I en af de tre andre sager (der vedrører udstationerede beboere) fremgår det af personjournalen under datoen 7. juni 2003 med overskriften ”Disciplinære forhold, Tænkepause” at den pågældende beboer ”stiller sig helt uforstående overfor det positive urinprøveresultat”. Notatet der er tilført personjournalen af et statsfængsel, vedrører tilbageførsel af den pågældende beboer til statsfængslet på baggrund af en telefonsamtale med en medarbejder fra kontraktpensionen.

Kontraktpensionens notat af samme dato med overskriften ”Disciplinære forhold, disciplinær afgørelse” om den positive urinprøve og følgerne heraf for beboerens fortsatte ophold på pensionen er sålydende (fødselsdato 3. februar):

”Der er i dag modtaget svar på urinprøve lagt d. 29-05-03. Prøven viser udslag for morfin, derfor er (...) blevet sendt til (statsfængsel) på en tænkepause. Han vil blive sat på (...afdelingen) efter aftale med (...).”

Efter statsfængslets notat af 7. juni 2003 at dømme har den pågældende beboer haft lejlighed til at udtale sig om bortvisningen forud – går jeg ud fra – for denne.

Jeg beder dog pensionen om oplysninger om de nærmere omstændigheder i forbindelse med denne bortvisning.

Jeg går ud fra at pensionen har udarbejdet et (særskilt) notat om bortvisningen, jf. 1993-cirkulærets § 6, stk. 5. Hvis dette er tilfældet, beder jeg om at modtage en kopi af notatet – og tilsvarende i de to andre sager hvor dette notat ikke er udlånt til mig.

Jeg beder uanset om et sådant notat er udarbejdet, pensionen og Direktoratet for Kriminalforsorgen om udtalelser om i hvilket omfang pensionen har overholdt sin notatpligt.

20.4.2. Hjemmel og begrundelse

I 1993-cirkulæret er der fastsat regler vedrørende det materielle grundlag for en beslutning om bortvisning og behandlingen af sager om bortvisning. Af § 6, stk.1, fremgår det at ”bortvisning fra en pension kan ske, hvis beboeren overtræder vilkårene for opholdet, eller hvis beboeren gør sig skyldig i grov eller gentagen overtrædelse af pensionens husorden”.

Der stilles i forvaltningsloven ikke krav om at afgørelser som udgangspunkt skal være skriftlige. Hvis parten imidlertid forlanger det, har parten krav på en skriftlig afgørelse. Hvis en afgørelse meddeles skriftligt, skal den være ledsaget af en samtidig begrundelse medmindre afgørelsen giver den pågældende fuldt ud medhold. Der stilles i loven en række krav til indholdet af den skriftlige begrundelse. Jeg henviser i det hele til §§ 22-24 i forvaltningsloven.

Om spørgsmålet om begrundelse er i 1993-cirkulæret fastsat følgende:

”§ 6.

...

Stk. 5. Om bortvisningen udfærdiges et notat med angivelse af begrundelse for afgørelsen. Beboeren skal efter anmodning have udskrift af notatet. Oplysninger kan dog udelades i det omfang, hensynet til pensionens sikkerhed eller enkeltpersoner klart tilsiger det.”

Jeg kan til orientering for kontrakt pensionen oplyse at jeg i forbindelse med min flere gange tidligere omtalte inspektion af Pensionen Lysholmgård har bedt Direktoratet for Kriminalforsorgen om at oplyse om den begrundelse der er anført for de afgørelser om bortvisning som jeg dér har gennemgået, er tilstrækkelig i forhold til reglen i 1993-cirkulærets § 6, stk. 5, 1. pkt.

Direktoratet har i brev af 22. september 2003 oplyst at direktoratet i forbindelse med den bebudede revision af 1993-cirkulæret (jf. pkt. 20.2. ovenfor) vil overveje om der bør fastsættes regler om at notater i forbindelse med bortvisning bør opfylde kravene i forvaltningslovens § 24.

I opfølgingsrapport af 8. december 2003 tog jeg det oplyste til efterretning og meddelte at jeg ikke foretog videre vedrørende dette spørgsmål.

Jeg har som allerede nævnt endnu ikke modtaget underretning fra Direktoratet for Kriminalforsorgen om at revisionen af cirkulæresamlingen er tilendebragt.

Jeg foretager mig under henvisning hertil ikke noget på nuværende tidspunkt vedrørende spørgsmålet om begrundelse for bortvisning i henseende til inspektionen af Kontrakt pensionen Fyn.

I to tilfælde – den ovenfor nævnte sag der er en ”udstationerings sag” (fødselsdato 3. februar), og den ligeledes tidligere nævnte sag om anbringelse efter straffuldbyrdeslovens § 78 (fødselsdato 11. januar) – blev beboeren midlertidigt tilbageført/overført til moderinstitutionen med henblik på en ”tænkepause” af henholdsvis 7 dage – viste det sig – og 14 dages varighed.

I den sidstnævnte sag er der i personjournalen under datoen 22. maj 2003 for så vidt angår den midlertidige overførsel til moderinstitutionen henvist til § 9, stk. 5, i Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse om anbringelse af dømte i instituti-

on mv. uden for fængsel eller arresthus (§ 78-bekendtgørelsen), hvorefter moderinstitutionen ved vilkårsovertrædelse kan træffe afgørelse om akut eller midlertidig tilbageførsel eller overførsel. Tilførslen til personjournalen er foretaget af vedkommende statsfængsel.

Jeg beder pensionen og/eller direktoratet om en udtalelse om med hvilken hjemmel der i den førstnævnte sag blev truffet afgørelse om en midlertidig tilbageførsel ("tænkepause").

20.4.3. Klagevejledning

Efter forvaltningslovens § 25 skal skriftlige afgørelser indeholde en klagevejledning, herunder om eventuel tidsfrist for klagen.

Af 1993-cirkulæret fremgår følgende:

”§ 6.

...

Stk. 6. Beboeren skal gøres bekendt med, at afgørelsen [om bortvisning; min bemærkning] kan påklages til Direktoratet for Kriminalforsorgen.”

I alle fire sager blev beboeren som allerede nævnt bortvist fra pensionen (i to af sagerne dog kun midlertidigt).

Der skal efter 1993-cirkulærets ordlyd gives klagevejledning uanset om afgørelsen om bortvisning meddeles skriftligt eller mundtligt.

I et af de to tilfælde hvor beboeren blev permanent tilbageført til moderinstitutionen, blev den pågældende bortvist den 6. august 2003 (fødselsdato 7. april).

Det fremgår af pensionens notat om bortvisningen (jf. 1993-cirkulærets § 6, stk. 5) at den pågældende beboer den 6. august 2003 kl. 16 blev kaldt ind på forstanderens kontor, at beboeren over for forstanderen indrømmede at han dagen før var blevet fyret af sin arbejdsgiver pga. nedgang i firmaets arbejdsopgaver, og at han havde holdt dette skjult for pensionen. Det fremgår endvidere af notatet at beboeren med henvisning hertil (og til flere andre forhold) herefter blev bortvist fra pensionen.

Notatet indeholder følgende anmodning til det modtagende statsfængsel:

”Kopi af dette notat bedes udleveret til (...) med information til ham om, at han kan klage over afgørelsen om bortvisning til Direktoratet for Kriminalforsorgen.”

Jeg går ud fra at det skyldes en forglemmelse at den pågældende ikke samtidig med at han blev bortvist fra pensionen, blev vejledt om at han havde mulighed for at klage over bortvisningen til Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Jeg foretager mig derfor ikke videre vedrørende dette spørgsmål ud over at pege på fejlen.

20.5. Tilbageførsel/overførsel – afgørelseskompetence mv.

I forbindelse med sagsgennemgangen i tilknytning til Folketingets Ombudsmands inspektionschefs inspektion den 1. marts 1999 af Pensionen Skejby blev der rejst spørgsmål om hvorvidt denne pension i to konkrete sager havde opfattet sig som værende kompetent til at træffe afgørelse om tilbageførsel af to beboere, og hvorvidt afgørelsen om tilbageførsel rent faktisk var truffet af den kompetente myndighed (moderinstitutionen). Inspektionschefen havde herved henvist til pensionens formulering i journalarkene i de to sager.

Pensionen oplyste efterfølgende at pensionen i ingen af sagerne havde opfattet sig som værende kompetent til at træffe afgørelser og faktisk heller ikke havde gjort det.

Direktoratet for Kriminalforsorgen henholdt sig i sin udtalelse vedrørende dette spørgsmål til det som pensionen havde anført, idet direktoratet dog udtalte at ”pensionen fremover bør formulere journalnotaterne mere præcist, således at det klart fremgår, hvem der har truffet beslutning om tilbageførsel”, hvilket direktoratet samtidig havde gjort Pensionen Skejby bekendt med.

Ombudsmanden tog i opfølgingsrapport af 29. december 2000 det oplyste til efterretning.

I sagen om den midlertidige overførsel den 21. maj 2003 (fødselsdato 11. januar) fra kontrakt pensionen til vedkommende statsfængsel har kontrakt pensionen bl.a. tilført personjournalen følgende (under datoen 21. maj 2003 og overskriften ”Afgørelse – MIDLERTIDIG TILBAGEFØRSEL”):

”Behandlermødet har d.d. besluttet, at indsatte i en 14 dages periode skal tilbageføres til moderanstalten på baggrund af overtrædelse af vilkårene for hans § 78 anbringelse på Kontrakt pensionen Fyn.”

I en af de øvrige sager har pensionen under datoen 7. august 2003 og overskriften ”Afgørelse - Bortvisning” på tilsvarende måde anført at pensionen har truffet beslutning om tilbageførsel af beboeren til statsfængslet (fødselsdato 7. april).

I ingen af sagerne er der som følge af andre tilførsler til personjournalen for så vidt tvivl om at vedkommende statsfængsel – og ikke kontrakt pensionen – har truffet afgørelse om overførsel/tilbageførsel, og jeg har således ikke grundlag for at foretage mig noget vedrørende kompetencespørgsmålet i forbindelse med min inspektion af Kontrakt pensionen Fyn.

Kontrakt pensionens formulering af (bl.a.) de ovenfor citerede tilførsler til personjournalen kunne imidlertid isoleret set give det indtryk at pensionen – og ikke moderinstitutionen – havde truffet afgørelse om overførsel/tilbageførsel i de to sager.

Dette er uheldigt. Jeg henviser til det som er anført af Direktoratet for Kriminalforsorgen i forbindelse med inspektionen af Pensionen Skejby hvorefter ”pensionen fremover bør formulere journalnotaterne mere præcist, således at det klart fremgår, hvem der har truffet beslutning om tilbageførsel”.

Jeg går ud fra at kontrakt pensionen vil være opmærksom herpå i fremtiden og foretager mig ikke mere på dette punkt.

20.6. Andet

En af de bortviste og tilbageførte beboere (fødselsdato 1. juni) blev efter knap tre måneders fortsat afsoning i moderinstitutionen på ny udstationeret til kontrakt pensionen. Dette skete den 5. januar 2004. Til Direktoratet for Kriminalforsorgens tilladelse om fornyet udstationering var knyttet de samme vilkår som gælder for udgang fra et åbent fængsel.

Under henvisning til udgangsmisbrug i den første weekend i februar måned 2004 traf kontrakt pensionen den 11. februar 2004 følgende afgørelse (jf. tilførsel den 19. februar 2004 til personjournalen):

”Det besluttes, at han kan fortsætte med sit job, men al anden udgang er inddraget”.

Den pågældende beboer havde efterfølgende – stadig ifølge personjournalen – udgang (weekendorlov) den 20.-22. februar, 27.-29. februar, og 5.-7. marts 2004.

Jeg beder kontrakt pensionen om en udtalelse om pensionens håndhævelse af afgørelsen af 11. februar 2004.

Om beboerens arbejde under opholdet i pensionen efter den 5. januar 2004 fremgår det af personjournalen at han fra den 11. februar 2004 arbejdede i Ringe og – fra den 5. april 2004 – hos et firma i Svendborg.

Af personjournalen fremgår endvidere følgende (under datoen 11. marts 2004 og overskriften ”Afgørelse” (tilførslen er foretaget af moderinstitutionen):

”Direktoratet ved fuldmægtig (...) har meddelt at indsatte ikke umiddelbart kan få tilladelse til at overgå til pensionsvilkår, men efter en samtale om sagen har direktoratet telefonisk meddelt indsatte tilladelse til frigang til jobbet. Direktoratet vil ligeledes gendrøfte spørgsmålet om pensionsvilkår.”

Jeg beder under henvisning hertil kontrakt pensionen om en udtalelse om på hvilket retligt grundlag beboeren inden dette tidspunkt har haft arbejde i Ringe.

Jeg beder endvidere om direktoratets bemærkninger til denne sag.

21. Samlet vurdering

Anbringelsen i en pension sker oftest som led i den dømtes overgang fra fængslets faste rammer til et almindeligt liv efter endt straffetid (udslusning). I forbindelse med en sådan udslusning i en pension er det den pædagogiske grundtanke at dagligdagen så vidt muligt skal fungere på samme måde som uden for kriminalforsorgens system.

Et sådant arbejde kræver på den ene side at personalet har forståelse for beboernes – i nogle tilfælde – vanskelige situation, men kræver på den anden side også at personalet kan behandle beboerne således at deres egne handlinger og valg får konsekvens for deres forhold (herunder og især deres mulighed for fortsat anbringelse i pensionen).

Kontrakt pensionen har ud over det nævnte almindelige formål et andet behandlingsmæssigt formål på grund af det særlige klientel som pensionen har. Pensionen har

dermed et andet udgangspunkt også, og især, i henseende til hvilke konsekvenser den enkelte beboers eventuelle overtrædelser af kontrakten med pensionen (og/eller husordenen) skal og bør have i relation til den pågældendes mulighed for fortsat ophold i pensionen. Holdningen er den at kontraktpensionen i højere grad end andre af kriminalforsorgens pensioner må bedømme den enkelte beboer og dennes eventuelle regel-/kontraktbrud individuelt.

Under mit møde med en af beboerne gav denne udtryk for at der er en meget god tone på pensionen, og at man som beboer har det godt dér.

Det er overordnet min opfattelse at pensionen opfylder begge de nævnte formål på en udmærket måde.

Under inspektionen fik jeg indtryk af en god og idealistisk, men samtidig også realistisk indstilling hos personalet. Jeg fik endvidere indtryk af at der er en behagelig og tillidsfuld tone mellem beboere og personale og grupperne indbyrdes.

Under den indledende samtale under inspektionen oplyste pensionen om planer om et evalueringsprojekt med deltagelse af Direktoratet for Kriminalforsorgen og en forskningsinstitution i Århus. Som jeg forstår det, vil der i forbindelse med dette projekt ikke blive indsamlet (statistiske) oplysninger om i hvilket omfang pensionens (tidligere) beboere har recidiveret. Pensionens ledelse der havde behov for en egentlig recidivundersøgelse, efterlyste en sådan undersøgelse.

Jeg beder direktoratet om nærmere oplysninger om det nævnte evalueringsprojekt og om direktoratets bemærkninger i øvrigt til det som pensionen har oplyst og anført.

22. Opfølgning

Jeg beder om at pensionens oplysninger mv. tilbagesendes gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen som jeg ligeledes beder om en udtalelse. Jeg har under pkt. 5, 5.1., 17, 20.1.4., 20.4.2. og 20.6. udtrykkeligt bedt direktoratet om oplysninger mv.

23. Underretning

Denne rapport sendes til Kontraktpensionen Fyn, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og pensionens beboere.

Jens Møller

Direktør